



Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Idő

"1914"

Személy

Helyszám

Szerző *Arcturus*
Cím *Utczanevek.*Forrás: *Az Ujság*Bp.
(Hely)1914 11/18
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Utczanevek.

Pestbuda utcáinak elkeresztelésével épp oly barbár módon járnak el a város urai, mint a város képenek módosításával. A város legszebb, legművészibb s egyben legrégebbi részeit, melyekhez több emberöltő hagyományai fűződnek, kiméletlenül ledöntik s a régi házak helyére arányt, környezetet, stílust, mindent megcsufoló házzörnyetegeket építenek. Ugyanígy bánnak el az utcanevekkel is. Valami nagy képzelőtehetséggel sohasem is voltak megáldva a régi Pestbuda sorsának intézői, de a mai utcakeresztelők nyilvánvalóan abban a hitben élnek, hogy az utca csak úgy utca, ha valami helyi nagyság, valami efemer életű városi híresség nevét viseli. A jobbmodu pesti családok maholnap czélszerűség okáért nem siremlékkal akarják szeretett halottjuk emlékét megörökíteni, hanem azzal az olcsóbb megoldással, hogy ráhuzatják nevét valamelyik utcára.

De nincsen vigasztalanabb érzés, mint mikor az ember lépten-nyomon olyan utcanevekbe botlik, a miknek nem tudja az értelmét. Ki tudja példának okáért, hogy ki és mi volt az a Karpfenstein nevű néhai polgár, kiről a Józsefváros egyik félreeső utcája kapta a nevét? Nagyon helyesnek vélem azt az indítványt, melyet nemrégén olvastam valahol: hogy minekelőtte frissen meghalt nagyságról neveznének el valamely utcát, ki kell várni, hogyan bánik el az illető emlékével az idő. Meg kell várni, hogy husz, vagy tiz év múltán lesz-e még valamelyes értéke a nevének? És csak azután aggassák nevét a házakra, ha megállta a muló időnek ezt a próbáját.

kozp. nyomt. XX. cs. 81. sz.

Még elviselhető, ha a külső területek jövedő utcáit, az ugynevezett névtelen utcákat keresztelgetik el ennek-annak a holt portentumnak nevére. De felháborító az a kegyeletlenség, melylyel Pestnek és Budának régi, csaknem történelmi nevezetességű utcaneveit vetik el ujon érkezett nagyságok kedvéért.

A mai Pest a régi Pestnek szinte minden utcanevét elcsesélt már újra. A ki Jókai, vagy más vele egykoru írók régi munkáit olvassa s az ő korukbeli Pestet igyekszik elhelyezni a mai Pest területén, minduntalan nagy akadályokba botlik. Ugyszólvá semmi sincsen már, a mi tájékoztassa. Hol van a Hatvani-kapu és a belőle nyíló utca, a melyen át a régi Pest szívébe juthatott az ember? Hol egy mai utcanev, mely a régi Pest várfalainak és »rondellái«-nak emlékét őrizné? A Belvárosnak még megvan néhány régi utcaneve. De meddig lesz meg? Hogy is lehessen az olyan város szeretését kívánni, a melyben semmi sem állandó, melynek képe emberöltőről emberöltőre változik s melyből mindaz, a mi emlék volt, a mi gyermekkorunknak, a mi szokásainknak kedves volt benne, eltűnt. Mibe fogódzkodják a szeretet, ha nem az emlékekbe?

Budát szerencsére még aránylag kimélik az ujrakeresztelők. De csak azokat a részeit, melyekben új nem épül. A Vár utcáinak hangulatosságához nevüknek régiessége és történelmi zamata is hozzájárul. Csak persze az a kérdés itt is, hogy meddig? Ki tudja, mikor indul el fényes pályájára az a pénzügyminiszter, kinek kedvéért a szervilizmus siet majd megfosztani gyönyörű nevétől a Szentháromság terét?

A ma külföldön is kegyeletlenül bánik a tegnappal. De sehol oly barbárul mint nálunk. Ott az új utcanev tábláján legalább megörökítik az utca régi nevét is. És nem is akármi csip-csup híresség kedvéért nyomják el a régi nevet. Nápolynak történelmi nevezetességű híres utcája a Via Toledo. Ezt a nevet még a spanyol uralom idején kapta. Meg is őrizte mindaddig, a míg Olaszország egygyé nem lett: akkor az óriási jelentőségű esemény emlékére elkeresztelték Via Romának. Az olaszországi példák különben is fájdalmasok. A régi olasz városok utcaneveivel valóóságos költeménysorok. Az emberben pusztán nevének emlékeket ébreszt, régi ötleteket kelt föl, a históriát eleveníti meg. Mily silány próza hozzájuk képest az, a mi Pest utcátábláin fogadja az embert. Kapa-utca, Kefe-utca, Sepró-utca: ime Budapest képzetének virágai. És mit érezzen az ember a Wahrmann-utca nevének olvastán? Milyen fantasztikus hangzása hozzá képest az Örömvölgy-utca neve! Az öröm völgye: ebben a szóképben fantázia és költészet van. Utcanev természetesen csak véletlenül lett belőle, olyképpen, hogy a Freudenthal nevet lefordították magyarra.

Arcturus.